

Naročilna lista: — — — — —, **po leto 30 dni, četrt leta 16 dni, izven jugoslavije: Celo leto 120 dni.** Inzerati ali oznanila se **računajo po dogovoru; pri večkratnem inzeriranju primeren popust.** Upravišтво sprejema naročilno, inzerate in reklamacije. **Telefon interurban št. 113.**

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 3. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

49. števil.

Maribor, dne 2. maja 1928.

Letnik XV.

Nova vlada.

Naše mnenje in naša poročila o razvoju krize in glede sestave vlade so se v ponedeljek v Beogradu v polnem obsegu potrdila in površ se je še pokazalo, koliko se sme verjeti demokratskim listom. Demokrati so dan na dan po vseh svojih listih poročali o veliki in odločni vlogi svoje stranke, brez katere naj bi bila vsaka vlada nemogoča, v ponedeljek se je pa vse to razpršilo v nič obenem z drugo demokratsko nakano in lažjo o uradniško-vojaški diktaturi.

Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi. Davidovič je vrnil svoj «bajagi»-mandat, pravega je pa dobil Pašič ter ga tudi takoj porabil za sestavo enotne radikalne vlade. Pogajanja, ki so se vršila med radikali in demokrati, dajejo tej vladi precejšnjo moralno zaslombo. Radikali sedaj lahko rečejo, da so vse poskusili, kar se je le dalo z demokrati, da pa ne morejo za to, če so se demokrati izkazali kot neresni, celo smešni in vsem parlamentarnim načelom rogajoči se politiki. Pogajanja so bila brezuspešna, ker so demokrati s svojimi predlogi in pogoji mislili samo na koristi svoje stranke, ter jasno pokazali, kako bi za njo radi izrabili pozicije na vladi. Radikali so naravnost prisiljeni pokazati, kako je delamožnost parlamenta mogoča tudi brez sodelovanja demokratov, tako da parlament vseeno lahko pristopi najprej k rešitvi neodložljivih državnih poslov, kakor so: uradniški zakon, invalidski zakon, državni proračun, zboljšanje uprave itd. Ako bi parlament vsaj te zakone rešil, ki bi se politični položaj znatno zboljšal.

Najslabša stran demokratske politike in pravi zločin nad parlamentarizmom in tudi narodom naše države je pač to, da demokrati same sebe in k večjemu še radikale, kadar so dovolj uslužni, smatrajo za državno stranko, dočim naj bi bilo vse drugo več ali manj protidržavno. Kaj takega še radikali sami niso zagrešili in v svoji stranki imajo dovolj odločnih mož, ki odločno zahtevajo sporazum ter lojalno parlamentarno sodelovanje z revizionističnimi strankami.

To je zopet ena najvažnejših moralnih opor sedanje radikalne vlade, dočim so demokrati vsako moralno zaslombo po lastni krivdi izgubili. Davidovič je bil nekdanj s sporazum, sedaj, ko so demokrati mislili, da bodo s prevaro in intrigami rešili svojo propadajočo stranko, je pa zlezel Pribečeviću pod plašč ter se zazibal v sanje, da bo ta človek potegnil radikale ali pa igral kakega jugoslovanskega Mussolinija.

Demokrati so doživeli vse, kar so zaslužili in radikalna stranka je končno očiščena stopila na plan z namenom, da dela parlamentarno brez dosedanjih zaveznikov, ki so samo hujskali ter po svojih spletkah glavno doprinesli k dosedanjemu neznosnemu stanju. Radikali so rekli, da se da delati brez demokratskih spletkarjev in nasprotnikov pravega parlamentarizma, — in sedaj je na njih ležeče, da to tudi v praksi pokažejo.

To pa bo mogoče samo tedaj, če bodo sledili svojim članom, ki so za sporazum, in ki hočejo imeti v parlamentu tudi revizioniste kot enakopravne člane. Radikali bodo lahko samo tedaj parlamentarno delali, če bodo ostali pri tem, kar so njihovi zastopniki obljubili v Zagrebu ter podpisali predsporazum, katerega so hoteli demokrati osmešiti pod imenom «Markov protokol» po g. Marku Gjuričiču, ki je zastopal radikale.

Radikali, kot sedanji zastopniki Srbov so osnovali svojo homogeno vlado in ker niso po našem mnenju neresni in smešni, kakor demokrati, se lahko tudi pričakuje, da se bodo držali zagrebskega predsporazuma, ki obljublja temeljito likvidacijo dosedanjega stanja.

To je prva glavna naloga sedanje vlade. Če ji bodo radikali kos, tem boljše za njih, gotovo je pa, da prej ko prej propadejo, če bi obljube poteptali, odklanjali sporazum ter na način skrahirane policajdemokracije skušali izkoristiti in izrabiti svoj današnji položaj.

Politični položaj.

Nov kabinet. V ponedeljek opoldne je bil Pašiču poverjen mandat za sestavo vlade in kmalu nato sklicana seja radikalnega kluba. Nikola Pašič je najprej poročal, da je sprejel mandat za sestavo vlade s širokim pooblastilom. Ta mandat je razumel tako, da se mora z vsemi strankami pogajati. Vsled tega je začel razgovore z demokrati, ker se je bil z ostalimi strankami že dogovoril. Ker pa so se pogajanja z demokrati izjalovila, je šel h kralju s predlogom, da se sestavi homogeno radikalna vlada. Ker se je kralj prepričal, da ni mogoče krize drugače rešiti, je stališče Nikole Pašiča odobril in seveda pristal tudi na to, da Pašič predloži osebe, ki imajo stopiti v kabinet. Klubov odbor radikalne stranke je osvojil stališče Nikole Pašiča in je sklenil, da ima vlada bistveno ostati taka, kakršna je do sedaj. Eventualne spremembe naj se izvršijo pozneje, na vsak način pa imajo ministri, ki niso bili izvoljeni, izstopiti. Sklenilo se je pa tudi, da ima džemijet dobiti en ministrski portfelj. Nova vlada se je sestavila sledeče: Ministrski predsednik: Nikola Pašič, vojne za-

deve: general Petar Pešić, zunanje zadeve: dr. Momčilo Ninčič, notranje zadeve: Milorad Vujičić, pravosodje: dr. Laza Marković, prosveta: Miša Trifunović, vere: L. Jovanović, promet: dr. Velizar Jančević, agrarna reforma: Krsta Miletič, gozdarstvo in rudarstvo: dr. M. Srskič, socijalna politika: dr. Ninko Perić, narodno zdravje: dr. Slavko Miletič, pošta in brzojav: Velja Vukičević, javna dela: Nikola Uzunović, finance: dr. M. Stojadinović. Ministrstvo za trgovino in poljedelstvo ostane začasno nezasedeno. Ministrstva brez portfelja se ukinejo.

Zadnji Pribečevićev adut. Svoj zadnji maneuver za dosego oblasti je poskusil Pribečević minulo nedeljo z manifestacijo Orjune in Narodne obrane v Beogradu. To divjaško manifestacijo je hotel uplivali na kralja in se preriti do vladnega krmila, a tokrat se je g. Svetozar bridko prevaril. Na kralja je g. Pribečević najbolj računal, a ravno ta mu je obrnil hrbet in je s svojimi bivanjem v Topoli za časa orjunaških manifestacij pokazal dovolj jasno, da obseja Pribečevića in njegove plačane «leibgardiste». Celi Beograd je pričakoval orjunske manevre z največjo nestrpnostjo in še osobito radi tega, ker so razni beograjski listi namigovali, da bo prišlo do preliivanja krvi. Po Pribečevićevem naročilu je sklical vrhovni poveljnik Orjune, vpokojeni pukovnik Sturm-Jurišić, orjunce iz prečanskih krajev in Narodno obrano iz Srbije, da tudi ti dve organizaciji spregovorite odločno besedo glede krize. Na orjunaški manifestacijski shod so bil ipozvani razni srbijanski generali in med temi tudi vojvoda Stepan Stepanović. Okoli 9. ure predpoldne se je zbrala pred hotelom Moskva v Beogradu srbiska narodna omladina z 20 srbiskimi zastavami. Ko so se postavili omladinci v bojni črti krog govornikov, so naenkrat zapazili, da visi nad govorniškim odrom državna zastava. Začeli so kričati in vikati in so se pomirili šele tedaj, ko je bila državna zastava odstranjena in je mesto le zaplapolala srbiska, katero so pozdravili z vzkliki: «Živela Srbija, dol z Jugoslavijo!» Okoli pol 10. ure se je pripeljalo 1500 orjuncev iz Novega Sada, ki so se korporativno udeležili zborovanja. Kot govorniki so nastopili glavni orjunaši in sicer iz vsakega kraja po eden. Glavni predmet govorov je bilo blatenje Hrvač in Slovencev. Po končanem govorniških izbruhih onemoglosti in jeze na slovenstvo in hrvatsvo je bila odposlana kralju v Topolo brzojavka, v kateri so orjunaši kralju zagotovili, da so pripravljeni pod njegovim vodstvom braniti in ohraniti narodno in državno edinstvo. Zborovanje je zaključila resolucija, ki je nekako vojno povelje vsem separatistom in protidržavnim elementom in zahteva energično vlado brez ozira na parlament. Ta energična vlada bi naj združila vse rodoljube v državi in potom rodoljubnih elementov očistila državo notranjih sovražnikov. Vsak, ki je količkaj čital ali imel opravka z Orjuno, si pač lahko misli, da so ti Pribečevićevi hlapci med zborovanjem neprestano kričali: «dolj s Spahom, dolj s Korošcem in Radičem, dolj s Slovenci in Hrvati!» Po končanem službenem delu orjunaškega zborovanja je prišlo do običajnega pretepa in sicer sta se stegli med seboj Orjuna in Narodna obrana. Pretep je razgnal dež, ki se je usul nad Beogradom okoli 4. ure popoldne in tako razgnal zadnjo manifestacijo Pribečevićevih omladincev za narodno in državno edinstvo, recte: za ministrska korita.

Odnosa Beograda do Bolgarije kritizirajo že mnogi listi in sedaj so prišli že na to, da beograjskim oblastnikom ravno to ne diši, ker je v Bolgariji tako sijajno zmagal zemljoradniški pokret. Po vseh izglelih bi se beograjski oblastniki prej sporazumeli s kakim Radoslavom, nekdanjim šefom medvojnega, sedaj obsojenega bolgarskega kabneta, kot s Stambulijskim, šefom kmetijske stranke. Radoslavov je po svoji mentaliteti soroden beograjskim oblastnikom, dočim imajo Stambulijskega za nevarnega revolucionarja. S kakim ministrskim predsednikom, kakor je bil Radoslavov, bi se takoj sporazumeli, če bi imel še koliko imperialističnih nakan, vodja bolgarskih kmetov je pa sumljiv, ker stoji za njegovo zmago ideja, ki je beograjskim oblastnikom tako neprijetna.

Sefon Watson o centralizmu. Ta odlični Anglež in iskreni prijatelj Jugoslovanov je prepustil zagrebškemu «Obzoru» in beograjskim «Novostim» daljši članek o naši notranji krizi. Posebno dobro je pogodil centralizem v naši državi, ko pravi: «Tisti, ki smatrajo sistem krutega centralizma kot nekako vsezdravilno sredstvo, so se že odrekli pravici, obsojati Radiča kot demagoga. Centralizem, zlasti v obliki, v kakršni ga izvajajo v nasledstvenih državah ali pa v predvojni Madžarski, je bolezen, ne pa ideal. Po mojih mislih je centralizem neizvedljiv, in sicer: 1. ker nasprotuje tradicijam, ki so se v dolgih stoletjih globoko vživele v prebivalstvo različnih pokrajin. Te tradicije je bolje gojiti in razvijati, kakor pa pobijati. 2. Ker za centralizem absolutno ni potrebnega upravnega aparata. Posledica tega je popoln zastoj in zmešnjava, kar povzroča nezadovoljstvo in silno slabo vpliva na gospodarski razvitek države. Slabo gospodarstvo in slaba uprava so jedro celega problema in trdovratno vztrajanje na centralizmu samo še bolj otežuje ozdravljenje, katero narod v Srbiji rav-

no tako goreče želi kakor pristaši gospoda Radiča. — V največjo škodo so današnje vladne metode. Iz preteklosti in sedaj se vlada s pomočjo obskurnih in servilnih kreatur, ki nimajo nobene lastne volje in nobenih načel ter streme le za tem, kako bi obogatili sebe, na drugi strani pa se trudijo, da izolirajo tiste ljudi, ki imajo značaj in principe. Riba smrdi pri glavi. Dokler ne bodo teh metod zapustili, ni mogoče priti do izboljšanja v političnem položaju, ampak samo do polovičarskih ukrepov, ki morejo sedanji polom le za kratko dobo odgoditi. Te metode so prava rak-rana države. S temi metodami se ne le izločujejo dobri elementi iz politike, ampak se tudi preprečuje soudeležba novejših in zdravjših elementov, na katerih je mlajša generacija v Jugoslaviji, zlasti na gospodarskem polju precej bogata. Je drevje, ki izgleda jako lepo, pod katerim pa nobena trava ne raste. Meni se zdi, da moja diagnoza, postavljena na podlagi razgovorov z odličnimi ljudmi vseh strank, ni napačna. Moja naloga kot inozemca ni, postavljati stvari na njihovo mesto in tudi ni moja naloga, v tem zapletenem položaju predlagati kako rešitev. — Toda, ker sem posvetil lepo število svojih najboljših let obrambi Srbije in pravega značaja jugoslovanskega edinstva, ne morem misliti, da je mogoče, da bi interesi sebičnih finančnih monopolistov uničili plemenito delo, od katerega je odvisen mir in blagostanje celo jugovzhodne Evrope. Ni v interesu niti Srbije, niti Hrvatske, a še manj v interesu dinastije, da bi zmagalo nasilje namesto prijateljskega sporazuma; kajti s tem bi bil proglašen politični in intelektualni bankerot. — Zato mislimo, da se Beograd ne sme prenačiti in da mora idejo sile javno odkloniti. To so resne in pomembne besede. Nekateri demokratski listi so si pa privoščili še to licemernost in neokusnost, da povdarjajo kako se tudi odlični politiki demokratske stranke strinjajo s temi izvajanjmi. — in to baš sedaj, ko se cela policajdemokracija od Davidoviča pa do zadnjega Pribečevića silno ogreva za diktaturo in drugo nasilje.

Po svetu.

Nova Bolgarija. Bolgarija je dobila pri zadnjih volitvah najbolj homogeno parlamentarno večino. S tem se je v polni meri in moči pokazala nova Bolgarija. Bolgarski zemljoradniki so znali obračunati s staro Bolgarijo Nemca Koburga in njegovih gosposkih in bojažljivih oblastnikov. V svojem konstruktivnem delu je razvil vodja zemljoradnikov Stambulijski toliko sile ter dosegel tolike uspehe, da mu to ni priznala samo Velika Britanija, temveč tudi druge zapadno-evropske države in celo Amerika. V novo Bolgarijo zaupajo vsi, samo pri nas v Beogradu se njen pojav beleži z redkimi, površnimi ali pa celo z nezaupnimi vrsticami. Prej se je vsa mržnja do Bolgarije nanašala na Koburgove «krvave Bolgare», sedaj pa teh ni več, zemljoradniška stranka je njih zadnje ostanke in privrčence tesno potisnila ob steno in bil bi čas, da se z mržnjo radi preteklosti preneha in da prestanejo tudi vsi spori glede Makedonije, ker je Stambulijski najostreje nastopil proti makedonskim ustašem. Bilo bi tudi potrebno, da se Beograd, če že ne radi bratske bolgarske države, pa vsaj radi sebe, malo drugače orientira napram Rumuniji in Grčiji. Pod Rumunijo in Grčijo imamo mi in Bolgari svojo narodno manjšino in ena kakor druga je silno zatirana in ko bo prišlo slej ali prej do bolgarskih revindikacij, ali naj prelivamo bolgarsko in seveda tudi svojo kri za «posestrino» Rumunijo in «zaveznico» Grško?

Naši izseljenci v Ameriki in vlada. Jugoslovansko časopisje v Ameriki se pogosto bavi z beograjsko vlado in njeno skrbjo za izseljence, ki živijo v Ameriki. — Največkrat se peča z vodjem izseljeniškega komisarijata Etbinom Kristanom. «Amerikanski Srbobran» opozarja beograjsko vlado, da nobeden izseljenec ne ve, kje se nahaja komisar Kristan in njegov tajnik, četudi so v Ameriki več kako pol leta. Nihče ne ve, kje je njihov urad in kaj delajo, niti ni Kristan nikdar obvestil ameriško časopisje o vzroku svoje misije. V Beogradu se vedno pritožujejo radi pomanjkanja denarja, na malo vrednost dinarja, a za ta komisarijat dajejo vsak mesec na tisoče dinarjev brez vsake koristi za izseljence; edino korist ima od tega Kristan in njegov tajnik. List na koncu zahteva, da se ta komisarijat ukine ne samo radi denarne škode, ki jo država ima, temveč, ker direktno škoduje ugledu naše države med izseljenci. Čikaški «Hrvatski Glasnik» pa prinaša zopet drugo zanimivost. V severnem delu Zjedinjenih držav je naša država na novo postavila 3 konzulate. S tem je število konzulatov v severnem delu povečano, dočim v južnem delu ni nobenega konzulata. List vprašuje, da-li te konzulate odreja beograjska vlada po svoji inicijativi, ali po informacijah poslanika v Washintonu. Ako to beograjska vlada sama na svojo roko dela, se ji mora odpustiti, četudi je napravila neumnost, ker ima vlada svojega poslanika, ki mora biti natančno informiran in ki kaj takega ne bi smel dopustiti. Nemarnost našega poslanništva se mora najstrožje obsojati, ker je

nezmožno in ne ve neli natančnega števila naših izseljencev v posameznih državah.

Beleške.

Kako gledajo Srbi na Orjuno. Prigodom velikega zborovanja Orjune na preteklo nedeljo v Beogradu pri naša radikalni «Balkan» pod naslovom «Zmaj pod krin ko» oklic srbskim organizacijam, da naj se ne udeležijo orjunskega zborovanja. Med drugim tudi pravi: Jutri se pripravljaj v Beogradu nova Golgota, na kateri hočejo pribiti na križ tri brate, Srba, Hrvata in Slovenca. — Bratje Srbijanci, ako bodele prisostvovali pri tem križanju, zgrabite Pilata, razbijte križe in osvobodite žrtve. S svojim gromkim geslom razženite oblake, ki se zbirajo nad našimi glavami pod krinko, ki je navidez lepa, za katero pa se skriva zmajevno lice. Kličite «živijo narod Srbov, Hrvatov in Slovencev, doli z lažnjivim nacionalizmom, doli s sovražniki našega naroda». Tako govori o Orjuni glasilo radikalne stranke, katero si je izbralo srbsko ljudstvo za svojo zastopnico. Tudi «udruženje srbskih četnikov» izjavlja, da se nobeden njegov član ne sme udeležiti orjunskega zborovanja, kajti oni, ki so državo zidali, je nočejo rušiti. Srbski četniki imajo važnejšo nalogo ter se nočejo družiti z plačano bando. Orjuna je res že daleč prišla, da se je celo podobne organizacije v Srbiji branijo.

Babilon šovinistov. Za nedeljo sta se sporazumeli Srbska narodna obrana in pa Orjuna glede skupne manifestacije v Beogradu. Pred palačo Moskva se je zbralo okrog 5000 ljudi, po večini seveda beograjsko občinstvo, ki samo iz radovednosti gleda vsako manifestacijo. Balkon Moskve je bil opremljen kot govorniški oder in je imel na desni strani državno, na levi pa srbsko zastavo. Srbski nacionalisti narodna obrana so stali desno, levo pa orjunaši in še predno se je cela stvar začela, so začeli Srbi vpiti: Doli jugoslovenska zastava, Doli Jugoslavija! — Poslali so deputacijo k prirediteljem in ti so mislili stvar tako poravnati, da so prestavili zastave tako, da je imela obrana pred seboj srbsko, orjuna pa jugoslovensko. Pa vse to ni pomagalo, klici: Doli Jugoslavija, doli zastava! — so se nadaljevali. Končno so državno zastavo odstranili, srbsko pa pustili plapolati na sredi. Začeli so se govoriti in obranovci ter orjunci so zopet složno vpili: Doli Radič, doli Korošec, Spaho itd. — Proti koncu se je pa ta sloga zopet razbila. Eni so klicali: živela Velika Srbija, drugi pa: živela Jugoslavija. Nasprotni klici so tako razneli šovinistično kri, da so začele padati klofute. Policija je pa naglo posredovala, da ni prišlo do hušjih spopadov, mir je pa nastopil šele tedaj, ko so šli orjunci na eno, obrana pa na drugo stran. Fiasko te manifestacije je povečan še s tem, da se je kralj za ta dan odstranil iz Beograda ter odpeljal v Topolo, ustaški vojvoda, Stepanović, o katerem so pisali, da bo vodil manifestacijo, je pa ostal doma v Čačku.

Orjunske grmenje. V orjunskem «Preporodu» je objavil predsednik Orjune, umirovljeni polkovnik Sturm-Jurišić povodom zborovanja Orjune v Beogradu nekakšen manifest, v katerem se kar bliska in grmi, da je človeka strah, če ga čita. Poslušajmo, kako ta Beograd grmi na nas siromake: «Beograd bo začel grmeti. Grmenje bo strašno, titansko, podobno grmenju topov, ker se bo v tem grmenju združil glas celega naroda in posledica tega grmenja bo krvav dež. — Mi (namreč Orjuna) vam priporočamo: Reši se, kdor se more. Rešite se, dokler ne bo prepozno, kajti Beograd bo zagrmel in njegov grom bo pretresel celo državo. — Izdajalci, gorje vam! Nikdo se ne more tako strašno maščevati, kakor užaljeni Beograd, ki se bo maščeval, da bo pomnil celi svet.» No, Beograd si je za enkrat premislil, pa ni nič grmel, pač pa so bili orjunci v Beogradu tepeni. In baš Beograd bo zadal Orjuni smrtni udarec s tem, ker ni maral demokratske vlade, ki je hotela s pomočjo Orjune grmeti po državi.

Gonja proti Beogradu. Zagrebška «Slobod. Tribuna» odgovarja beograjskemu «Vremenu», ki trdi, da se vodi silna gonja od strani pridobitvenih krogov Hrvatske in Slovenije proti Beogradu, ki pa ni drugega zagrešil kot nekaj malega iz diletantizma. — Cincarski izvor beograjske čaršije so dokazali ugledni srbski historiki in etnografi. S tem sicer ni rečeno, da v Beogradu ne bi prevladovali nacionalni elementi, zlasti med inteligenco in širšim meščanstvom, ali čaršija s svojim cincarskim atavizmom vsemu udarja pečat. In to težko občuti ne samo meščanstvo, temveč cela Srbija. Čaršija hoče vdahniti svoj duh tudi naši nacionalni in državni politiki, a motivi za to se ne smejo iskati v idealizmu, temveč v sebičnosti. Radi tega odpor proti temu ni stvar podjetnih, temveč nacionalnih krogov, ki nočejo biti za material beograjski čaršiji in v njen račun ustvojenemu sistemu proti državnim interesom in splošni narodni solidarnosti. — Tu ni diletantizem glavno. To bi se lahko prebolelo, ker se najde povsod. V stvari je tendenca in zloben namen. To pač ni diletantizem, če je Narodna banka po svoji sestavi in svojem delu instrument beograjske čaršije. Ni diletantizem če se osnuje državna hipotekarna banka, ki naj služi skoraj izključno interesom beograjske čaršije. Celopulni zakladi iz cele države naj bi se, kakor pravi minister dr. Perić, «zlivali v eno», da služijo beograjski čaršiji. In sedaj se je v Švici sklenilo posojilo državne hipotekarne banke proti državnemu jamstvu in kakor beograjski listi pravijo v tolikem iznosu, kolikor je potrebno, da se pomirijo najnujnejše potrebe Beograda. Tudi to ni diletantizem, če se sklone milijardno posojilo za zgradbo železnic in se potem to celo posojilo skuša vreči v eno samo železnico, ki bi v glavnem služila samo beograjski čaršiji. Te in še mnoge podobne stvari so vzrok nezadovoljnosti in nezaupanja in tu-

di «Vremenu» se ni treba čuditi, da vidi široka javnost v beograjski čaršiji nevarnost za državno ureditev in sovražnika poštenega narodnega sporazuma.

Narodni penzionisti. Parlamentarni odbor za proučevanje službenih let narodnih delavcev nadaljuje svoje delo. Socijaldemokratu in bivšemu ministru Koraču je pripoznano 25 let, 7 mesecev in 17 dni ter vračunano kot javna služba s pravico na državno pokojnino. Korač je res delal med narodom v okvirju svojih strankinih načel, bil je tudi od Avstrije hudo preganjan, ne sme se pa pozabiti, da je priznan za narodnega delavca samo radi tega, ker je njegova politika prijazna režimu. Če bi se bil izrekel za ostrejšo delavsko politiko, bi se mu niti dan ne vstel, kakor se to godi mnogim starim in zaslužnim socialistom iz Srbije. Zakon, po katerem se meri narodno delovanje, je že tako prirojen, da dopušča razne zlorabe. Tako sta sprejeta med narodne penzioniste tudi dr. Eduard Lukinić in Svetozar Pribičević, ki bosta poleg poslaniške plače in prvi še kot advokat z velikimi dohodki — vlekla narodno pokojnino. Končno lahko vse vladne poslonce proglasijo za narodne delavce in število penzionistov bi prišlo na tisoče, država se bo pa silno obremenila. Zakon o priznavanju narodnega dela je torej tudi potreben temeljite revizije.

Dnevne novice.

«Gospoda Golec—Pušenjak—Žebot—Gmajner Maribor. S tem naj Vam bode zadnje pisanje v Straži proti Srbom kakor tudi proti Orjuni ter če ne končate z Vašo nesramno gonjo in lažmi proti nam, Vas bomo brez znanja organizacije sami kaznovali, in to ne z prefepom ampak z smrtno. Ne mislite samo, da je to samo za ustrašiti Vas temveč prisegamo Vam da še en nesramni napad na nas in odstranili vas bomo ker pripravljena Vam je že krogla, ki bo prej ali slej naredila konec Vašemu nesramnemu postopanju. Toliko v ravnanje, ker mera je že polna. Komita». Doslovno citirano pismo je prejelo uredništvo «Straže» 1. majnika t. l. in sicer od mariborske Orjune. Smrtna obsodba menda ne rabi komentiranja!

Orjuna se pripravlja na razpust. Homogena radikalna vlada je že tako na vidiku, da jo že gledajo z oči mi strahu tudi orjunci. Zagrebški «Hrvat» je objavil poverljivo poslanico organizaciji jugoslovenskih nacionalistov v Zagrebu. Ta strogo poverljiva poslanica je padla «Hrvat» slučajno v roke in je naslovljena na vse organizacije Orjune. Poslanica se glasi: «Vam je pač znano, da je zadnjič slišati glasove, da bode vlada razpustila našo organizacijo. Sedaj se sicer še tozadevno ne zna nič pozitivnega, a predstavljajoč to možnost je potrebno, da napravite takoj točen spisec vseh članov in nam pošljite kopijo tega spiska. Vi pa vaše spiske, in ravno tako ostale stvari in papirje, osobito pa denar in vrednostni material shranite že sedaj na sigurno mesto, kajti v slučaju razpusta bo napravila policija hišno preiskavo pri vsakem članu in prijatelju Orjune. V slučaju, da bi napravila vlada zgoraj omenjene korake napram Orjuni, bo gojil oblastni odbor stalne vezi s predsedniki posameznih krajevnih orjunaških organizacij in sicer potom naslovov, ki se bodo doposlali posameznim organizacijam. Ponavljamo, da vesti o razpustu niso verjetne in da še ni povoda za malodušnost, ampak je treba delati naprej, da se naša organizacija še ojači in razširi. Ako bi bila razpuščena, je to samo prehodni moment, katerega pa bomo prenesli z lahkoto! V slučaju potrebe bo Orjuna spremenila tudi svoje ime, a na splošno bi ostala po svojih načelih in organizaciji isto kot dosedaj. Ta poslanica je strogo poverljiva in ako ste jo enkrat prečitali in naročeno izvršili, jo takoj uničite.» Kakor je iz ravnokar citirane poslanice razvidno, se hrvatska Orjuna resno pripravlja na razpust in v strahu razpusta se gibljejo tudi slovenski orjunci. Pride, pride še te dni čas, ko bo prejela Orjuna iz najvišjega mesta svoje zasluženo plačilo. Med poštenim in miroljubnim ljudstvom na deželi, pa je ime: Orjuna ali orjunaš psovka, kakor bi rekel: razbojnik ali tolovaj.

Pri Sv. Lenartu v Slov. gor. je umrla gospa Apolonija Arnuš, gostilničarka in posestnica v 47 letu svoje starosti. Naj v miru počiva! Pogreb jutri ob 4. uri pop.

Cvet naše diplomacije. Cievaričev «Beograjski Dnevnik» donasa žalostno sliko našega poslanika v Bernu dr. Miljutina Jovanovića, ki je Pašičev nečak. Ta slika je dokaz, kakšne nesposobne prostaške in nepoštenne ljudi beograjska porodica postavlja za zastopnike naše države. Vsled prostaških manir tega famoznega diplomata, ki jih je izkazoval proti predstavnikom drugih držav je dosegel, da niso pustili Jugoslavije v svet Zveze narodov, ter da so se njega morali drugi zastopniki naše države javno sramovati. On je kriv, da je Jugoslavija pogorela v albanskem vprašanju. Švicarska vlada ga je dosledno ignorirala in celo v gledališču so ga vedno zapostavljali. Proti svojim diplomatskim uradnikom vedno intrigira, ne izdava našim ljudem v Švici potnic in vodi kampanjo proti njim. V konzulatu vzdržuje svojo «prijateljico» kot daktilografino na državne stroške z 450 franki mesečne plače. Jugoslov. kolonija se je po njegovi zaslugi razcepila na dva tabora, na radikalnega in jugoslovenskega. Prvega na vso moč podpira, dočim pripadnikom drugega dela vse mogoče sitnosti. Seveda more imeti tudi svoj postranski zaslužek in zato pridno operira z valuto ter je

baje pred kratkim časom, ko je dinar padel, zaslužil ogromne svote. Pa tudi na račun države trguje, kar dokazuje to-le: Švica je reorganizirala svojo armado ter pri tem izločila puške starejšega sistema ter jih nadomestila z novimi. Sestavil se je konzorej, ki je te puške kupil in pri katerem je udeležen naš poslanik z lepo svoto 300.000 francoskih frankov. Sedaj se on trudi, da na vsak način pregovori našo vlado, da kupi te stare puške, ki niso za nobeno uporabo za našo armado in jih seveda tako plača, da bo gospod poslanik masno zraven zaslužil. On je s svojim nastopom ugled Jugosla vije popolnoma uničil in vlada ga zato plačuje s plačo 5000 frankov na mesec, kar znaša v našem denarju 400 tisoč kron, a poleg tega vleče dnevnice, ker zastopa našo državo kot delegat na vseh mednarodnih konferencah.

Dobrovoljčeva «nagrada.» Štefan Lončarević, doma iz Osjeka, je s 16 leti prišel v Srbijo in leta 1906 je začel že služiti v srbski vojski. Okusil je vse križe in težave srbskega vojnika skozi dolgo vrsto let in vse najstrašnejše bitke in pohode. Od balkanske vojne naprej je služil pod majorjem Vojo Popovićem kot komitski narednik in to že dosti pomeni za vsakega, ki je vsaj približno poučen o golgoti poti srbskih čet. Bil je večkrat in visoko odlikovan, ko se je pa ob prevratu povrnil iz Francije z drugimi srbskimi vojniki, ki so bili tja poslani na oddih, so ga v Beogradu pri I. žandarjski brigadi sprejeli kot «privremnega» žandarja. Pozneje je bil premeščen k ljubljanski orožniški brigadi in prišel je na službo v Maribor. V Ljubljani pri brigadi je prosil, naj bi se mu vstela službenala leta, oziroma, naj bi se izposlovalo, da se to zgodi. Odgovora ni dobil, pač pa so ga z zadnjim aprilom odpustili, ker je oženjen. Monturo je moral takoj sleči in oddati in par ur je hodil bos po pisarni, dokler se ga niso usmili tovariši, da mu je eden dal čevlje, drugi suknjič, tretji pa hlače. Tako se še dolgoletnega kaznjence ne odpusti iz ječe, kot so odpustili tega dobrovoljca po 16letni vojaški službi, ki je gotovo najhujša, kar jih svet pomni. Dobrovoljcem dajejo baje zemljo in sedaj, ko so tega dobrovoljca golega in besege postavili iz službe na zemljo, pač ne bo težko verjeti, da se tudi drugod pri takozvanih dobrovoljskih nagradah vršijo strašne zlorabe. Prej so mu dali odlikovanje I. stepena — zlati križ za hrabrost v dolgoletni vojni — sedaj je pa dobil še poseben «stepen» odlikovanja s takšnim odpustom iz službe. Če ne bi bilo dobrih tovarišev, bi bil moral bos k svoji ženi, ki prebiva v Hočah, ker niso hoteli počakati z odpustom niti tako dolgo, da bi si bil priskrbel civilno obleko. 16 let prostovoljno v najtežji vojni službi — iz nje pa na tako sramoten način odpustim brez denarja, brez obleke! To je «nagrada.» — Komandantu pukovniku g. Dragu Dragiču recte Oskar Huber-ju, se seveda ne bo zgodilo, da bi mu kako leto ne bilo vsčeto, še dan in ura se mu bo štela, ker je tako silno zaslužen vsled prekrstitve svojega imena. Samo za siromake, ki nosijo «glavo v torbi» in ne poznajo oportunizma, so «nagrade», kakoršno je dobil dobrovoljec-narednik Štefan Lončarević dne 30. aprila 1923.

Ponovni pregled invalidov. Beograjska vlada je odredila ponovni pregled invalidov. Ta odredba je izzvala med invalidi upravičeno ogorčenje in nevoljo. Vlada sama pa je sedaj v velikih nepravilnostih, ker ne ve, kje in odkod naj vzame denar za ta nepotrební pregled. Zadnji pregled vseh invalidov v naši državi je stal 15 milijonov dinarjev, sedanjí ponovni pa najmanj 20 milijonov. Sto in stokrat pametnejše nego izmetavati državni denar za čisto nepotrební pregled bi bilo, ako bi razdelila vlada 20 milijonov med podpore potrebne invalide.

Smrtna nesreča. Iz Vurberga nam poročajo: Dne 28. m. m. je podiral viničar Ivan Zlahtič s petimi tovariši hraste v Pongračevem gozdu. Eden od hrastov je pri padcu obvisel na sosednem drevesu. Drvarji so skušali hrast spraviti na tla s pomočjo verige. Nesreča je hotela, da se je veriga utrjala in viničar Zlahtič je odletel z glavo ob bližnje drevo s tako silo, da je tri ure po padcu umrl. Uboga družina ga bo težko pogrešala, viničarska organizacija pa je izgubila z Zlahtičem vstajno delavnega člana.

Kako dela policija v Bosni? Policija v Sarajevu je aretirala dr. Behmena, dr. Sunarića, dr. Badovina in dr. Milkovića radi govorov, ki so jih govorili pri grobu žrtve orjunskega napada Jurija Soče. Vsi štirje so okrivljeni, da so se pregrešili zoper zakon o zaščiti države. Policija jih je predala drž. pravdnístvu ter bodo vsi prišli pred sodnijo. Med ljudstvom v Sarajevu vlada veliko razburjenje, ker proti zločincem, ki so umorili ravnatelja Sočo ni policija še nič ukrenila, dasi jih dobro pozna. To je prav po balkansko, kjer male tatove vesijo, velike pa puste na miru ter jih še celo podpirajo.

Mesto čudovitih zdravnikov. Sarajevska policija je v tem mesecu zaprla že tretjega mazača, ki se je izdajal za pravega zdravnika. On je zdravil samo ženske na ta način, da jih je kopal v vodi, kateri je primešal neke čarovniške tekočine in pri tem zažgal obleko pacientinje. Ker pa s svojim zdravljenjem ni imel uspeha, so ga žene, ki jih je zdravil, prijavile in policija ga je zaprla.

Strahovito odkritje pri ribarenju. V Mostaru v Hercegovini sta dva delavca lovila poleg mestne klavnice riibe. Naenkrat je na trneku enega obviselo nekaj težkega. On je misleč, da je to riiba, hitro izvlekel trnek iz vode, ter potegnil na njem mesto riibe truplo novorojenega deteta. Stvar je prijavil policiji, policijski zdravnik je ugotovil, da je bilo dete takoj po porodu zašito v vrečo ter vrženo v vodo. Policija zadevo preiskuje, ter je upanje, da se bo posrečilo zaslediti brezsrčno mater.

Beograjski berači. Beograjski listi se tožijo, da ima Beograd toliko beračev, kot nobeno drugo mesto. V tem oziru je namreč res »prestolica« beračev. Kamorkoli se človek gane, povsod ga sreča berač, okupirali so celo tramvajске vozove, kjer izvršujejo svojo obrt, po noči pa spe kar na ulicah. Beograjska občina nima srca za te siromake, temveč jim po policiji deli miloščino z batinami ter jih misli na ta način pregnati iz mesta na deželo.

Ne kupujte sumljivih stvari. Za božične praznike si je kupil neki gospod od nepoznanega dečka božično drevesce. Kupec je bil uverjen, da je prinesel dečko drevesce s trga, k nesreči pa je bilo drevesce ukradeno in je prišel temu na sled tudi gospodar drevesca. Obtoženec je bil obsojen na 100 din. globe radi sumljivega nakupa, glede drevesca pa sta se pobotala tako, da mu vrne drevesce v naravi. Zelo lahkomišelnost je, kupovati predmete, o katerih se samo lahko sumi, da so okradeni. Nekateri ljudje ne pomislijo, da tudi one, ki ukraden predmet kupijo, zadene kazen.

Žrtve političnega preganjanja. V Kotor Varošu je v zaporu okrajne sodnije neki Ladislav Rotolič, katerega sta denuncirala dva radikala, da je agitiral proti radikalni stranki ter da ni hotel prestopiti v pravoslavno vero. Rotoliča so zaprli v začetku mesca marca, pa ga še do sedaj niso zaslislali. Nekateri narodni zastopniki hočejo intervenirati pri pokrajinski vladi v Sarajevu, kjer pa je baje že toliko takšnih slučajev prijavljenih, da se oblasti sploh ne brigajo za vsakega posameznega, ker je vlada popolnoma radikalna. Bosanski zapor so polni teh nesrečnežev, katerim ne morejo prav ničesar drugega dokazati, kot da niso hoteli postati radikali. Mesto Kotor Varoš je posebno znano po svojih šovinističnih radikalih in tamošnji pravoslavni pop je pri volitvah slovesno pred oltarjem preklel vse one, ki ne bodo glasovali za radikalno stranko.

Razbojnik v vojaški obleki. Novosadska policija je v nekem hotelu aretirala nevarnega razbojnika, ki je hodil okrog oblečen za narednika ter ima na vesti mnogo ropov in razbojstev. Potikal se je po Beogradu, Zemunu in Vinkovcih, kjer je dolgo časa izvrševal svojo roparsko obrt. Potoval je okrog pod tremi imeni, pa se še sedaj ne ve, katero ime je pravo.

Hajduštvo v Srbiji. V preteklih dneh so napadli blizu Čuprije hajduki kmeta Grujo Ilića. Hoteli so ga ubiti in so streljali na njega, pa so ga samo težko ranili. Na vpitje domačinov so prihiteli sosede na pomoč ter so enega razbojnika prijeli, dočim je drugi srečno pobegnul.

Izkopali so si grob. V vasi Prošnice se je igralo ob potoku pet otrok. Nekemu dečku je prišlo na um in pričel je izpodkopavati breg. Ko so napravili že prilično dolg predor so šli notri. Nesreča je hotela, da se je baš tedaj udril breg in vso petorico pokopal. Nekaj ur pozneje so jih nesrečni starši potegnili mrtve izpod zemlje.

Ubil ljubimca svoje žene. V B. Polju v Srbiji je imel neki Lukač dolgo časa razmerje z ženo Ilije Hajaderagića. Neki dan pa ga je soprog, ki je o tem zvedel pričakal skrit v stanovanju in ko je prišel ljubimec k njegovi ženi, ga je v jezi ubil.

Nesreča na Tisi. Pretekli teden se je dogodilo na reki Tisi blizu Nove Kaniže velika nesreča. Preko reke se je hotelo v čolnu pripeljati 6 oseb. Na sredini reke se je čoln vsled nespretnosti veslarjev prevrgel in so 4 osebe utonile.

Dvakrat se je poskušal zastrupiti vojak Milan Bojinović iz Beograda. Prvič so ga rešili in je ležal 6 tednov v bolnici. Komaj so ga iz bolnice izpustili, je na potu v vojašnico izpil večjo količino sode ter se zgrudil na potu. Prepeljali so ga takoj nazaj v bolnico; pri življenju ne bo ostal, ker ima želodec popolnoma razjeden.

Ljudske šole v Črni gori. Po najnovejših poročilih je v Črni gori sedaj 183 ljudskih šol z največ štirimi razredi, z 18.000 učenci in 393 učitelji, po čemer odpade na vsakih 1100 do 1150 prebivalcev po ena ljudska šola.

Iz Maribora.

Proslava 1. maja. 1. maj, praznik delavstva, je mariborsko delavstvo dostojno proslavilo. Ob 9. uri je bila v stolnici maša. Po maši se je delavstvo zbralo na Gambrinovem vrtu, kjer se je vršil shod, paterga se je udeležilo lepo število železničarjev, državnih nastavljenec in ostalega delavstva. Shod je otvoril tovariš Lajh, za predsednika pa je bil izvoljen tovariš Franc Veronek. Govoril je poslanec Žebot, ki je povdarjal, kako so se morali voditelji krščanskega delavstva boriti, da so država in delodajalci dovolili praznovanje 1. maja. Omenil je krivice, ki jih delavstvo trpi, katerih pa je kriva slaba državna uprava. Orisal je na kratko političen položaj, ki je za nas zelo ugoden, ker je demokratska stranka pritisnjena ob tla. Naši poslanci so se dolgo in težko borili, sedaj pa je naša avtonomija že skoro gotova stvar in z avtonomijo bo rešeno tudi delavstvo pomanjkanja in dragine, ker se bo valuta dvignila. Po govoru g. poslanca se je prečitala resolucija, v kateri so povdarjene glavne zahteve delavstva. Po zborovanju se je delavstvo razšlo, popoldne pa je priredilo lepo uspel izlet na Košak.

Prihodnji občni zbor mariborske Orjune bo na okrožnem sodišču v Mariboru in sicer v za omladince najbolj vabljivem mescu maju. V drugi polovici majnika se bo vršila pred senatom glavna razprava proti častni četi mariborske Orjune, ki je razbila tiskarno sv. Cirila. Državni pravdnik je dvignil obtožnico skoro zoper vse orjune, ki so bili v preiskovalnem zaporu.

Častna četa mariborske Orjune bo prejela torej mesca majnika od sodnijskega senata svoje diplome za svoje prvo kulturno delo v obmejnem Mariboru. Za ravnokar omenjeni občni zbor vlada med občinstvom veliko zanimanje, posebno še sedaj, ko je Pašič za vedno odžagal od moči in oblasti očeta Orjune, g. Pribičevića. O izidu tega občnega zbora bomo natanko poročali.

Uradnikom se godi skrajno slabo, a na mariborskem magistratu najbrž ne, ker še imajo zadnjega v mesecu dovolj denarja, da popivajo po baru in mečejo drage kozarce na orjunaški način med mirne goste. Tak junak v popivanju in metanju kozarcev je n. pr. magistratni uradnik Pirh, ki se je proslavil z metanjem kozarcev minulo nedeljo ponoči v baru. Toliko v vednost mestnim očetom, da bodo informirani za slučaj, da bi magistratni uradniki á la Pirh, Hojan itd. prosili za zvišanje plač.

Nekaj o varčevanju. Ker je ta beseda v poštni upravi najbolj udomačena, navajamo za danes nekaj slučajev. Slišal smo n. pr., da se je pripravil načrt za znižanje staleža mariborskih pismonoš za dva in ako bi šlo — celo za tri dostavljalce. Ne glede na to, da trpijo pod tem uslužbenci, trpi tudi promet. Namesto, da bi se dostavljalci pomnožili, kar bi bilo za naše mesto neobhodno potrebno, se pa reducirajo. Znan nam je še drug slučaj. Ako kateri uslužbenec zboli — kar je pri teh neznosnih razmerah lahko mogoče — se citira v službo slugo, ki je celo prejšnjo noč garal, a seve brez vsake odškodnine. To so bili sklepi g. Kramerja, kateri se hoče s tem malo prikupiti. Potemtakem ni čuda, da za bolnike in dopuste ni nadomestila. Tako se je zgodilo laniško leto, da je več kot polovici uslužbencev zapadel dopust, kateri se je pa pri uradništvu normalno razvijal. Varčevati se torej mora samo pri nižjih! Železničarji n. pr. dobijo do konca marca vsako leto še stari dopust, če ga niso že prej porabili. Poštnim uslužbencem pa, ki že od lakote boleha, se vzame vsa pravica, le kriči se nad njimi in se jih šikanira in priganja na najostudnejši način. In ti reveži ne najdejo nikjer nobene zaščite, kar še ravno pospešuje nezadovoljstvo med uslužbenci in domačo družino.

Službena obleka. Pri tej se je pa varčevalo tako, da jim še eno vedno dolgujejo, in zadnja, ki so jo prejeli, je kljub trikratnem merjenju vsem skoraj premajhna, razven tega pa še jako površno izdelana. To delo je dobila namreč tvrdka, ki je stavila najnižji proračun. Najnovejšje je pa to, da so vsi poštni znaki na ovratnikih narobe prišiti. To izgleda tako, kakor da bi naše centraliste na glavo postavili.

Novi poštni pravilnik. S 1. marcem je stopil v veljavo novi poštni pravilnik, enoten za celo državo in — kakor pravijo — najmodernejši v Evropi. Ne bomo se pečali s podrobnostmi, samo eno rečemo, da je jako kompliciran in poslovanje vseh povsod otežkočeno. Železniško osobje se pritožuje, da dela vlak zaradi pošte na postajah zamude. Vzrok temu je, da mora vsaka pošta po tem pravilniku prevzeti in predati pošto na postajah samo proti podpisu in odtisu žiga in to napravi že pri itak težki obremenitvi dela po 30 do 40 sekund zamude na vsaki postaji. S tem pravilnikom je pošta zopet šla za 100 let rakovo pot. — Omenimo še eno točko, ki pravi, da se ekspresna plača, a ne več zaračuni. To se pravi, stranka plača za ekspresno pismo 2 D, za paket pa 5 D več od normalne takse. Te pošiljke se po prihodu na oddajno pošto takoj dostavijo potom posebnega uslužbenca naslovljenju. Ker pa morajo te pošiljke dostaviti v prostem času uslužbenci, so pred preobratom dobivali kot odškodnino tisto ekspresnino, katero je plačala stranka. Pozneje se je ekspresnina zvišala in dostavnina znižala pri pismih na 25 p, pri paketih na 75 p. Od zadnjega povišja poštinih pristojbin pa do 1. marca so poštni uslužbenci zaslužili državni blagajni v prostem času pri vsakem pismu 1,75 D, pri paketih pa 4,25 D. Ker se pa mora spet varčevati, so ti pravilnikarji napravili tako, da vsa ekspresnina, ki jo zaslužijo uslužbenci (za vsako pismo 2 D, za paket pa 5 D) po naporni nočni službi in trganju obleke ob vsakem vremenu, steče v nenasitno žrelo centralizma. To je najgrša korupcija našega centralizma, ki samo pri neuradniških kategorijah na vseh koncih in krajih varčuje, drugod pa izsipuje. Upamo, da se bo preskrbelo, da se bodo tudi te zadeve ugodno rešile in da ne bo takega pomanjkanja poduradnikov in slug, kakor je dandanes.

Poštar pismonoša. Pri neki pošti na Kranjskem si hodi poštar sam po pošto na postajo — morda še tudi pisma dostavlja sam — in to le iz razloga, ker starejši sluga tam sploh ne ostanejo, mlajši pa dobivajo drugod boljši zaslužek. Nič se ne bi čudili, ako bi nekaj enako lepega zgodilo tudi v Studencih, kjer je služba prenaporna.

Znanstveni sestanek Zdravniškega društva v Mariboru se vrši v četrtek, dne 3. maja ob 18. uri na kirurški oddelku splošne bolnice. Dnevni red: 1. Primarij dr. Černič: Kdaj mora vneti slepič absolutno h kirurgu (appendicitis austa progresiva). 2. Demonstracije.

Na današnje zaključno predstvo Ljudskega odra še enkrat opozarjamo. Vprizoritev delavske igre »Žrtve«, ki ki je bila določena za pondeljek in preložena na danes, je znamenje, da se Ljudski oder svojega važnega poslanstva med delavskimi sloji zaveda. Naj bi obilna udeležba pri »Žrtvah« obvarovala Ljudski oder žrtev!

Konjske dirke se vršijo na Teznu pri Mariboru in sicer dne 6., 10. in 13. maja. Predpriprave za dirkanje so gotove. Dirk se bodo udeležili domači, novi in prvovrstni konji-dirkači. Iz Zagreba se pričakujejo tudi najboljši konji. Posebni vlak bo vozil vsak dirkalni dan.

Za javno šolsko knjižnico, ki se snuje v Radvanju

pri Mariboru, so na prošnjo šolskega vodstva darovale podružnice Ljubljanske kreditne banke, Jadranske banke, Centralne banke, Slovenske banke, Trgovske banke in Anglo-avstrijske banke v Mariboru vsaka po 50 din. skupaj 300 din. Mestna hranilnica je darovala 200 din., Posojilnica v Narodnem domu 500 din. Vsem najlepša hvala. Ostali, tu neimenovani zavodi se prošnji iz neznanih vzrokov niso odzvali. — Šolsko vodstvo v Radvanju.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

Prvi del.

I.

NA PARISKIH BARIKADAH.

Narednik Bibot je sedel na praznem zaboju trdo pri vratih, ki držijo skozi zapadne barikade ven iz mesta. Gruča radovednežev je stala krog njega. Smejali so se mu in ga hvalili, on pa je pripovedoval.

Rdečo čepico je imel potlačeno na glavo — brez nje ni bil nobeden pravi republikanec tistikrat — in smrdljivo pipo si je tiščal med zobe. Pa dobre volje je bil, nalezljivo dobre volje.

In kako bi tudi ne? Saj je opravljal skrajno zabaven posel tu pri vratih in ej, on, Bibot, on je razumel svoj posel —!

Pariška tla so postajala izdajalskim plemenitašem tiste dni — septembra 1. 1792, ob začetku revolucije je bilo — čimdalje bolj vroča, guillotina* je vsak dan zahtevala na stotine žrtev, in ti prokleti aristi, kakor so v svojem besnem srdu republikanci zaničljivo imenovali plemenitaše, aristokrate, so se zbal za svoje vratove in za svojo nežno kožo in na vse mogoče načine so se skrivali in so skušali uiti iz Pariza skozi ta ali ona vrata in pobegniti na Angleško ali pa kam drugam v inozemstvo.

In ej, to vam je bilo zabave, krute zabave pri mestnih vratih, je pravil Bibot svojim poslušalcem in se režal.

Vsak popoldan, preden so se zaprla vrata in so branjeveke v dolgem sprevodu peljale svoje vozove ven iz mesta, da naložijo sadja in zelenjave za drugi dan, vsakikrat je bil poleg kak tak arist, včasih jih je bilo tudi več. Z raznimi izgovori, najrazličnejše našemljeni, so se skušali izmuzniti skozi barikade, ki so jih tako dobro in skrbno stražili zvesti vojaki republike.

In — ha ha ha, kaki so prihajali, ti ošabni, neumni aristi! Moški v ženski obleki, ženske v moških hlačah, otroci v beraških cunjah! Spremljali so branjeveke peš, sedeli so na vozeh, skrivali so se med zelenjad in med krompir — aristi vsake vrste, grofi, markiji, markize, celo vojvodi, vsi so hoteli uiti pravični kazni guillotine —. In zakaj bi ne bila pravična, ta kazen, se je režal Bibot. Saj so bili ti ljudje sami privrženci kralja, ki ga je republika odstavila, sami izdajalci, ki so hoteli pobegniti na Angleško ali pa v kako drugo enako osovraženo deželo, kjer so potem ščuvali in hujskali tujce zoper mlado republiko in zbirali vojsko, da bi uničili krvavo pridobljeno svobodo —. Sami izdajalci —! je ponavljal Bibot in pljunil po tleh.

Toda skoraj vsakikrat so jih dobili, posebno tu pri zapadnih vratih, kjer je poveljeval stražo on, Bibot!

Ej da, ta Bibot, ta preklicani Bibot, se je smejal narednik samemu sebi, ko so zadoneli pohvalni vzkliki iz gruče gorečih republikancev. Kako imeniten nos je imel za arist! Navohal jih je tudi pod najneverjetnejšimi cunjami!

In tedaj se je začela zabava —! Gledal jih je, begunce, in se igral z njimi kakor mačka z mišjo, včasih cele pol ure, in se delal, kot da ga je zamotila lasulja, ponarejena brada, raztrgana obleka in kar je še bilo drugih takih reči, ki so si jih navesili ti neumni aristi. Zgodilo se je celo, če je bil prav dobre volje seve, da jih je spustil skozi vrata, jim dal dve tri minute srečnega upanja, češ, ušli smo guillotini —, pa komaj so bili par metrov daleč, že je poslal za njimi svoje ljudi — in privlekli so jih nazaj, spoznane in razkrinkane.

O, to vam je bila strašno zabavna, ta igra! In zanimivo je bilo in vredno je bilo, pohajkovati proti popoldnevu pri zapadnih vratih in čakati, kdaj bo tale imenitni Bibot spet ujel kakega našemljenega arista.

In Bibot je imel vedno, vsak dan dovolj gledavcev, ki so čakali, da jim priredi veselo igro »Mačka in miš«, — in tudi dovolj poslušalcev je vedno imel, katerim je v odmorih pripovedoval o svojih doživljajih s preoblečenimi aristi. In on, Bibot, je znal izvrstno pripovedovati in vse se mu je smejalo.

* Priprava za obglavljanje.

Zares, ali ni bilo zabavno pri Bibotu ob zapadnih vratih?

Danes pa so naredniki, ki so bili v službi pri različnih vratih, dobili posebna povelja.

Zgodilo se je namreč, da se je zadnje čase večjemu številu aristov posrečilo uiti iz Francije in priti na Angleško. In čudne, neverjetne govorice so krožile o pobegih —. Nenavadno drzno so bili zasnovani in izvedeni in ljudska domišljija se je do skrajnosti razvnela ob teh novicah. Narednik Grosperre od severnih vrat je moral pod guillotino, ker mu je prav pod nosom ušla cela drhal plemenitašev.

Govorilo se je, da so vse te pobege zasnovali in izvedli neki Angleži, nečuvno in brezprimerno drzni ljudje, ki so se zaradi same zabave in športa podajali v skrajno nevarnost in ubijali svoj prosti čas s tem, da so izpod samega noža guillotine izmikali izdajalske aristokratije.

(Dalje prihodnjič.)

Da bomo rejeni in zdravi, sezimo po hrani pravi. Kupujte zato «Pekatete». So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Krojači in krojačice!

Razpošiljam krojne vzorce (muštre) za dame in gospode. Kroje izdelujem po doposlani meri in serijah normalnih mer.

KNÄFELJ ALOJZIJ

strokovni učitelj za krojaštvo

LJUBLJANA, Križevniška ulica 2/I. 1—2 228

Popolnoma zastonj!

sicer ne, pač pa po zelo znižanih cenah dobite raznovrstno blago za ženske in moške obleke, srajce, hlače, svilene in navadne rute, nogavice, kravate i.t.d. edino le pri trdku

M. Feldin, Maribor

Grajski trg št. 1

Vetrinjska ulica st. 1

Državni nameščenci velike ugodnosti!

Krojači in šivilje poseben popust!

Dobre jedi se vsak veseli. Zato kupujte «Pekatete». So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Vsi p. n. g. bralci se opozarjajo, da morajo pri vseh vprašanjih bodisi glede inseratov, bodisi v kaki drugi zadevi priložiti poštino za odgovor. Brez znamk ali dopisnic za odgovor ne more upravnništvo željam doposiljateljev ustreči.

Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik «KARO»-čevljev, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjenje noge. — Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19, telefon 157. 137

Nova knjiga! Gladiatori. Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. Angleški spisal Whyte Melville. I. in II. del. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. — Naša tiskarna je izdala Gladiatore v ponatisu. S tem je jako ustregla našemu ljudstvu. Zdaj že skoraj ni več dobiti poštene pripovedne knjige, starih ni več, novih pa radi draginje nikdo več ne založi. Gladiatori so krasen roman iz prvih časov krščanstva. Kdor začne to povest enkrat brati, je ne odloži poprej, dokler je ne prečita. Cela povest obsega dva zvezka. Cena je za naše razmere zelo nizka. Prvi del stane s poštino vred 9 dinarjev, drugi del pa 11 dinarjev. Dobi se v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

PALMA

Kaučuk potpetnike in potplate

Dražba vina.

Ormoška mestna občina bo prodajala potom javne dražbe približno 100 hl vina lastnega pridelka, (mali rizling, silvanec, burgundec, žlahtnina in rulanec) letnik 1922. iz sadnih vinogradov Jeruzalemski vrh. Licitacija se bo vršila v nedeljo, dne 13. maja ob 1. uri popoldne v občinski pisarni. 231 1—3

DARILA za birmo

uhani, prstani, verižice, priveski, zapestnice, žepne ure v zlatu in srebru, vsakovrsne stenske ure in budilnice, popravila izvršujem točno in cenno po jamstvom. Céniki proti vpošiljavi 1 Din.

STOJEC LOVRENC, urar, Maribor, Jurčičeva 8.

Šmarješke toplice

izborno zdravilišče

proti revmatizmu, protinu, živčnim boleznim.

30°5' C - 12 km od Novega mesta.

Tik kopališča krasen gozd.

Popolnoma preurejeno.

Moderne sobe. Izvrstna kuhinja.

Najboljša kranjska in štajerska vina.

Torek popoldan zdravnik na razpolago.

Voz k 1/2 11^h vlaku.

Cene izvanredno nizke.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

Ana Žičkar

hotelirka in upraviteljica toplic

v Šmarjeti pri Novem mestu.

(poprej v Mariboru).

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke

Kvišku srca po Din. 27, 36, 39 in 40.
Rajski glasovi po Din. 38, 50 in 52.
Prijatelj otroški po Din. 6.50 in 7.50.
Ključek nebeski po Din. 20, 30.
Angelj varih po Din. 11.

b) Za odrasle

Bogomila po Din. 15, 22, 25.
Pobožni kristjan po Din. 12.
Češčena Marija po Din. 14, 48, 60.
Marija varhinja po Din. 10, 36.
Sv. Alojzij po Din. 15, 34.
Nebesa, naš dom po Din. 42.
Skrb za dušo po Din. 15, 22, 30.
Sv. ura (velike črke) Din. 12, 15, 30.
Mali duhovni zaklad (velike črke) D 12.
Marija Kraljica po Din. 42.
Venec pobožnih molitev po Din. 40.

Venec pobožnih pesmi Din. 15.

Sv. Pismo, Evangelji in Dejanja apostolov po Din. 10.

Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.) D. 15.
Premišljevanja za celo leto I. in II. del. Din. 32.

Družba vednega češčenja. 2 molitveni uri. Din. 3.

Kratko navodilo za pobožnost M. B.

Kraljice src Din. 5.

Vir življenja Din. 18.

Duša popolna Din. 20.

Duša spokorna Din. 20.

Bog med nami Din. 12.

Večno življenje (rdeča obr.) Din. 24.

(zлата obr.) Din. 33.

Slava Gospodu Din. 18.

Nebeška hrana I. in II. del Din. 15.

Priprava na smrt Din. 16.

Inserirajte!

Največje so skrbi, če

LEBIN ali EGAL-kreme

pri hiši ni! 1—8 223

Zaradi nakupa drugega posestva se pogrebnik zavod in lepo posestvo 13 orolov v trgu Sv. Lenart v Slov. gor. takoj proda. Vpraša se pri posestniku Frnc Senekovč, Sv. Lenart v Slov. gor. 1—8 200

OVES

krumpir, koruzo, opeko, cement, drva, premog, slamo seno vedno vsako množino
ANDREJ OSET, Maribor.
Aleksandrova c. 57, tel. 88
1—10 208

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica št. 6, t. z. z n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2—3

939

ZAHVALA.

Za vse globoke izraze sočutja povodom tragične smrti našega nepozabnega komaj 20 let star-ga sina, brata in svaka

Joškota

kakor tudi vsem cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ranjkega spremili k večnemu počitku, izrekamo svojo najiskrenejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo častnemu članstvu žalskega Sokola s praporom na čelu, Braslovškemu, Št. Pavelskemu in Vranskemu Sokolu, častiti duhovščini, za korporativno udeležbo požarne brambe na Polzeli in v Braslovčah, odposlanstvu kr. orožniške posaje v Braslovčah in St. Pa-lu, Št. Rupertskeemu in Polzelskemu pevskeemu društvu za ginaljive žalostinke, vsem mladeničem in mladenkam-prijateljem ranjkega, šolski mladini orlavske šole in vsem darovateljem krasnih vencev. Iskrena hvala!

Orlavas pri Braslovčah, dne 24. aprila 1923.

Žalujoči rodbini Plaskan-Climperman.

Potiti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem tužno vest, da je naša nepozabna, ljubljena in skrbna mamika, gospa

Antonija Arnuš, roj. Fras, vdovlj Korošec,
gostilničarka pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

v torek, dne 1. maja 1923, ob 3. uri popoldne, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 47. let mirno v Gospodu zaspala.

Truplo drage pokojnice se boče v četrtek, dne 3. maja 1923, ob 4. uri popoldne v hiši žalosti slovesno blagoslovilo in na pokopališče pri Sv. Lenartu v Slov. gor. položilo v družinski grob.

Sv. maša zadušnica v blagor pokojnične duše se bo darovala v župni cerkvi pri Sv. Lenartu v Slov. gor. v soboto, 5. maja t. l. ob 6. uri zjutraj.

Sv. Lenart v Slov. gor., dne 1. maja 1923.

Adolf, Milica in Francek Arnuš
otroci.